

Geografía e Historia · 4.º ESO · Comunidad Valenciana

Cuadernillo de trabajo del profesorado: currículo oficial, secuenciación trimestral, situaciones de aprendizaje, rúbricas competenciales, DUA y comparativa autonómica frente al BOE.

Normativa Decreto 107/2022, de 5 de agosto

Generado 19/05/2026 16:27

18 Competencias	45 Criterios	117 Saberes
---------------------------	------------------------	-----------------------

Curso terminal de la etapa obligatoria con itinerarios diferenciados (académico y aplicado en algunas materias). Marca la frontera entre quienes seguirán a Bachillerato y quienes optarán por FP o el mundo laboral.

Índice

1. Resumen normativo
2. Competencias específicas (explicadas)
3. Criterios de evaluación (con evidencia)
4. Saberes básicos (con actividad de aula)

1. Resumen normativo

Materia	Geografía e Historia
Curso	4.º ESO
Comunidad Autónoma	Comunidad Valenciana
Decreto autonómico	Decreto 107/2022, de 5 de agosto
Particularidad	En la Comunidad Valenciana existe Valencià: Llengua i Literatura como materia obligatoria con currículo propio.

2. Competencias específicas

Geografía e Historia

CE.1 · Buscar, seleccionar, tratar y organizar información sobre temas relevantes del presente y del pasado, usando críticament...

TEXTO OFICIAL

Buscar, seleccionar, tratar y organizar información sobre temas relevantes del presente y del pasado, usando críticamente fuentes históricas y geográficas, para adquirir conocimientos, elaborar y expresar contenidos en varios formatos.

CE.2 · Indagar, argumentar y elaborar productos propios sobre problemas geográficos, históricos y sociales que resulten relevan...

TEXTO OFICIAL

Indagar, argumentar y elaborar productos propios sobre problemas geográficos, históricos y sociales que resulten relevantes en la actualidad, desde lo local a lo global, para desarrollar un pensamiento crítico, respetuoso con las diferencias, que contribuya a la construcción de la propia identidad y a enriquecer el acervo común.

CE.3 · Conocer los principales desafíos a los que se han enfrentado distintas sociedades a lo largo del tiempo, identificando l...

TEXTO OFICIAL

Conocer los principales desafíos a los que se han enfrentado distintas sociedades a lo largo del tiempo, identificando las causas y consecuencias de los cambios producidos y los problemas a los que se enfrentan en la actualidad, mediante el desarrollo de proyectos de investigación y el uso de fuentes fiables, para realizar propuestas que contribuyan al desarrollo sostenible.

CE.4 · Identificar y analizar los elementos del paisaje y su articulación en sistemas complejos naturales, rurales y urbanos, a...

TEXTO OFICIAL

Identificar y analizar los elementos del paisaje y su articulación en sistemas complejos naturales, rurales y urbanos, así como su evolución en el tiempo, interpretando las causas de las transformaciones y valorando el grado de equilibrio existente en los distintos ecosistemas, para promover su conservación, mejora y uso sostenible.

CE.5 · Analizar de forma crítica planteamientos históricos y geográficos explicando la construcción de los sistemas democrático...

TEXTO OFICIAL

Analizar de forma crítica planteamientos históricos y geográficos explicando la construcción de los sistemas democráticos y los principios constitucionales que rigen la vida en comunidad, así como asumiendo los deberes y derechos propios de nuestro marco de convivencia, para promover la participación ciudadana y la cohesión social.

CE.6 · Comprender los procesos geográficos, históricos y culturales que han conformado la realidad multicultural en la que vivi...

TEXTO OFICIAL

Comprender los procesos geográficos, históricos y culturales que han conformado la realidad multicultural en la que vivimos, conociendo y difundiendo la historia y cultura de las minorías étnicas presentes en nuestro país y valorando la aportación de los movimientos en defensa de la igualdad y la inclusión, para reducir estereotipos, evitar cualquier tipo de discriminación y violencia, y reconocer la riqueza de la diversidad.

CE.7 · Identificar los fundamentos que sostienen las diversas identidades propias y las ajenas, a través del conocimiento y pue...

TEXTO OFICIAL

Identificar los fundamentos que sostienen las diversas identidades propias y las ajenas, a través del conocimiento y puesta en valor del patrimonio material e inmaterial que compartimos para conservarlo y respetar los sentimientos de pertenencia, así como para favorecer procesos que contribuyan a la cohesión y solidaridad territorial en orden a los valores del europeísmo y de la Declaración Universal de los Derechos Humanos.

CE.8 · Tomar conciencia del papel de los ciclos demográficos, el ciclo vital, las formas de vida y las relaciones intergeneraci...

TEXTO OFICIAL

Tomar conciencia del papel de los ciclos demográficos, el ciclo vital, las formas de vida y las relaciones intergeneracionales y de dependencia en la sociedad actual y su evolución a lo largo del tiempo, analizándolas de forma crítica, para promover alternativas saludables, sostenibles, enriquecedoras y respetuosas con la dignidad humana y el compromiso con la sociedad y el entorno.

CE.9 · Conocer y valorar la importancia de la seguridad integral ciudadana en la cultura de convivencia nacional e internaciona...

TEXTO OFICIAL

Conocer y valorar la importancia de la seguridad integral ciudadana en la cultura de convivencia nacional e internacional, reconociendo la contribución del Estado, sus instituciones y otras entidades sociales a la ciudadanía global, a la paz, a la cooperación internacional y al desarrollo sostenible, para promover la consecución de un mundo más seguro, solidario, sostenible y justo.

CE.1 · rellevants de la història pròpia i universal, identificant referents de l'evolució cap a la societat actual i valorant-n...

TEXTO OFICIAL

rellevants de la història pròpia i universal, identificant referents de l'evolució cap a la societat actual i valorant-ne la diversitat

2.1.1 Descripció competència 1 Descriure els fets i els processos històrics més rellevants de manera raonada, ordenada i coherent implica identificar, caracteritzar i relatar els esdeveniments i els processos del passat que, d'acord amb el consens historiogràfic, han tingut més repercussió en el complex i llarg trajecte cap a la conformació històrica de les societats, les cultures, les estructures econòmiques i els sistemes polítics del present, en una escala espacial que, en l'Educació Secundària Obligatoria, s'ampliarà des de la local i regional fins a incloure també l'estatal i la mundial. En la seua concreció més avançada, aquestes construccions textuais requeriran una aproximació a les principals interpretacions historiogràfiques actuals, així com l'ús de vocabulari i conceptes específics de les ciències socials.

L'alumnat haurà de conèixer i ser capaç d'emprar els conceptes més bàsics i fonamentals per a construir el seu propi relat sobre els fets i els processos històrics del passat, sempre a partir de continguts relatius a les propostes aportades pels historiadors. Així mateix, la comprensió significativa dels esdeveniments i els canvis històrics requereix una adscripció cronològica correcta, tant absoluta com relativa, respecte d'altres fets i processos històrics, i, també, de la seua ubicació en un espai geogràfic determinat per a reconèixer la seua particularitat i integrar-los en un context concret. Per a això, caldrà partir de la comprensió de l'eix temporal de la història universal i de la incorporació a aquest dels esdeveniments i els processos més significatius, així com del reconeixement de la vinculació dels diferents processos històrics amb un espai geogràfic determinat. Paral·lelament, l'adquisició de referents històrics factuais comportarà la detecció de la diferent importància atorgada a uns fets sobre uns altres per part de la historiografia en diferents moments històrics, d'acord amb els interessos dels actors socials del passat i del present, en el marc del procés de construcció d'un relat històric particular que es deriva d'una escala de valors concreta.

CE.2 · a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, or...

TEXTO OFICIAL

a partir de diferents fonts documentals, i fer un tractament correcte quant a investigació, classificació, recollida, organització, crítica i respecte.

2.2.1 Descripció competència 2 Les ciències socials es nodreixen d'una gran quantitat de fonts documentals que asseguren que les seues conclusions són producte d'una investigació científica. Geògrafs i historiadors basen les seues aportacions en l'estudi d'aquests materials. L'alumnat ha de conèixer aquestes fonts per a poder comprendre que el treball dels investigadors socials és fruit del mètode científic i que les seues conclusions busquen sempre la veracitat. Desenvolupar aquesta competència és fonamental per a enfrontar un repte molt important del segle XXI: formar una ciutadania interessada per la informació i crítica amb les fonts que la contenen. Conèixer, usar i interpretar la informació contribuirà a créixer el sentit crític de l'alumnat, imprescindible davant l'avanç extraordinari al qual han arribat el món digital i les noves tecnologies.

CE.3 · causal i contextualitzada, reconèixer en el passat l'origen i l'evolució de les qüestions més rellevants del món actual ...

TEXTO OFICIAL

causal i contextualitzada, reconèixer en el passat l'origen i l'evolució de les qüestions més rellevants del món actual i expressar judicis i opinions sobre el present i el futur. 2.3.1 Descripció competència 3 L'explicació lògica, racional i coherent dels processos de canvi i continuïtat ocorreguts en el passat i en el present exigeix desenvolupar destreses bàsiques del pensament històric. En primer lloc i com a primera aproximació, és necessari que l'alumnat desenvolupi habilitats cognitives d'explicació causal. Per a això, caldrà iniciar-lo en el significat i la diferenciació dels conceptes històrics de causa i efecte, sempre atenent la correlació cronològica i les relacions de prelació entre aquests com a manera d'assegurar l'adscripció correcta dels fets històrics a una de les dues categories.

CE.4 · decisives en la seua construcció, reconeixent i valorant les actuacions de tolerància i respecte. 2.4.1 Descripció compe...

TEXTO OFICIAL

decisives en la seua construcció, reconeixent i valorant les actuacions de tolerància i respecte. 2.4.1 Descripció competència 4 Aquesta competència es vincula amb el repte de promoure la diversitat des de la comprensió de la idiosincràsia de l'individu i dels processos de construcció d'identitats col·lectives. El coneixement de la diversitat personal i cultural implica, inicialment, la capacitat de reconèixer els elements constitutius de la identitat cultural i històrica pròpia, així com de les que són presents en l'entorn. A partir d'això, l'alumnat desenvoluparà una perspectiva crítica i comparada entre les identitats i els seus processos de construcció històrica, des de l'entorn personal i local fins al més global. Per a adquirir aquestes habilitats caldrà analitzar diferents exemples d'experiències col·lectives passades i presents, i els processos que han produït canvis identitaris, tant individuals com col·lectius, al llarg de la història. Paral·lelament, l'alumnat aprendrà a detectar els processos identitaris construïts des de la tolerància i a distingir-los dels que s'han desenvolupat des de l'exclusió de l'altre per a, en conseqüència, valorar, acceptar i defensar les actituds personals i socials implicades en els primers i, al mateix temps, rebutjar les vinculades als segons. Igualment, aquesta competència implica aprendre a respectar, cooperar i conviure en societats obertes i canviantes com són les actuals. Comporta, així mateix, l'interès per conèixer diferents cultures i aprendre'n la llengua i els costums per a poder interactuar amb els seus membres. Per a això, s'abordaran els principis fonamentals que permeten consolidar la convivència, el respecte i la solidaritat, des d'una perspectiva històrica.

CE.5 · les activitats de les societats humanes, així com la seua repercussió en la sostenibilitat. 2.5.1 Descripció competència...

TEXTO OFICIAL

les activitats de les societats humanes, així com la seua repercussió en la sostenibilitat. 2.5.1 Descripció competència 5 El coneixement de l'espai geogràfic, entès com la porció de l'espai físic on es desenvolupa la vida i l'activitat humana, es relaciona amb la complexa interacció entre els grups humans i el medi ambient. Aquesta competència, d'una banda, implica analitzar la localització i la distribució de les activitats humanes, especialment les econòmiques, i relacionar-les amb la sostenibilitat. En aquest sentit, els espais global i local s'han de considerar integrats per a comprendre la degradació que pateix el planeta i l'esgotament dels recursos naturals, així com adquirir consciència de les causes que els provoquen. D'altra banda, aquesta competència permet aprofundir en com les diferents societats i grups humans responen als condicionants que suposen els diferents factors físics.

CE.6 · que expliquen la desigualtat entre els éssers humans, tant a escala local com global. 2.6.1 Descripció competència 6 Aqu...

TEXTO OFICIAL

que expliquen la desigualtat entre els éssers humans, tant a escala local com global. 2.6.1 Descripció competència 6 Aquesta competència afronta els desafiaments del segle XXI i la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible, específicament els relacionats amb els diferents models d'ocupació territorial i d'organització política i econòmica. La manera com els grups i les societats humanes ocupen l'espai geogràfic i s'hi assenten té una relació molt estreta amb les seues formes d'organització política i econòmica, les quals, al seu torn, condicionen al territori. Aquestes formes d'ocupació poden agrupar-se en una sèrie de models que faciliten el seu estudi i comparació. Aquests models territorials, polítics i econòmics comporten també desigualtats socioculturals enormes, i col·loquen l'alumnat davant de realitats molt diferents i, a vegades, similars a la pròpia. Alguns valors que interioritzarà l'alumnat amb aquesta competència són el respecte, la cooperació i la convivència amb múltiples cultures en una societat oberta i canviant. La comparació de models de societats diferents mostra a l'alumnat que les desigualtats entre els éssers humans són conseqüència de les mateixes accions humanes, fet que es reflecteix, a més, en una història recent dispar i en molts casos conflictiva. Aquestes desigualtats, conflictes i tensions que es manifesten en el territori generen un accés diferencial als recursos. L'alumnat entendreà com han influït els canvis històrics en el curs de la societat, i han donat lloc a desigualtats de poder i jerarquies. En aquest sentit, es parlarà d'atenció a les societats i els col·lectius més desfavorits per les entitats polítiques i econòmiques hegemòniques. Especialment s'atindrà el cas de les dones, silenciades en contextos on predomina la presència masculina.

CE.7 · i la geografia sobre problemes socials rellevants, assumir valors democràtics i pronunciar-se en la defensa d'aquests. 2...

TEXTO OFICIAL

i la geografia sobre problemes socials rellevants, assumir valors democràtics i pronunciar-se en la defensa d'aquests. 2.7.1 Descripció competència 7 A través d'aquesta competència, es pretén que des de la perspectiva crítica que proporcionen la geografia i la història l'alumnat identifique i aborde els principals problemes socials als quals ens enfrontem en l'actualitat, i que valore així l'oportunitat d'intervindre en la resolució.

CE.8 · construcció històrica de la Unió Europea, que afavorisquen un entorn més just i solidari mitjançant l'aplicació de valor...

TEXTO OFICIAL

construcció històrica de la Unió Europea, que afavorisquen un entorn més just i solidari mitjançant l'aplicació de valors i procediments democràtics. 2.8.1 Descripció competència 8 Es tracta d'una competència específica transversal i amb un fort component actitudinal, que contribueix a l'educació en valors i té molt a veure amb l'adquisició d'habilitats socials. Per a començar, la geografia i la història faciliten la comprensió de les accions humanes en el temps i en l'espai, i també l'empatia i la solució de conflictes mitjançant el diàleg. A més, la visió global del món que totes dues disciplines ofereixen permet introduir valors que porten l'alumnat a adoptar una actitud ètica i compromesa en la construcció d'una societat plural i justa. D'altra banda, participar en projectes cooperatius es relaciona directament amb la mobilització d'habilitats socials. De fet, el treball en equip comporta la interiorització dels principis bàsics de la convivència i de diàleg d'una societat democràtica. A més, l'alumnat assumirà principis i valors inclusius i de rebuig de les situacions de desigualtat o exclusió. L'exemple de la construcció europea serveix a l'alumnat com a referent d'un projecte cooperatiu actiu i propi, que ha afavorit un entorn més segur i solidari a través de valors i procediments democràtics. Les característiques bàsiques econòmiques, polítiques, culturals, socials i artístiques que defineixen la identitat europea s'interrelacionen i influeixen en la identitat individual de cadascun dels seus ciutadans.

CE.9 · elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com global, i participar en l'elaboració i la difusió de...

TEXTO OFICIAL

elements geogràfics, històrics i artístics, tant a escala local com global, i participar en l'elaboració i la difusió de propostes que n'afavorisquen la preservació i la valoració. 2.9.1 Descripció competència 9 El patrimoni, cultural i natural, com a llegat del passat transmés de generació en generació, constitueix un bé social comú que ens identifica com a societat en un món globalitzat.

3. Criterios de evaluación

Geografía e Historia

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
1.1	CE.1	Elaborar contenidos propios en distintos formatos, mediante aplicaciones y estrategias de recogida y representación de datos más complejas, usando y contrastando críticamente fuentes fiables, tanto analógicas como digitales, del presente y de la historia contemporánea, identificando la desinformación y la manipulación.	
1.2	CE.1	Establecer conexiones y relaciones entre los conocimientos e informaciones adquiridos, elaborando síntesis interpretativas y explicativas, mediante informes, estudios o dossieres informativos, que reflejen un dominio y consolidación de los contenidos tratados.	
1.3	CE.1	Transferir adecuadamente la información y el conocimiento por medio de narraciones, pósteres, presentaciones, exposiciones orales, medios audiovisuales y otros productos.	
2.1	CE.2	Generar productos originales y creativos mediante la reelaboración de conocimientos previos a través de herramientas de investigación que permitan explicar problemas presentes y pasados de la humanidad a distintas escalas temporales y espaciales, de lo local a lo global, utilizando conceptos, situaciones y datos relevantes.	
2.2	CE.2	Producir y expresar juicios y argumentos personales y críticos de forma abierta y respetuosa, haciendo patente la propia identidad y enriqueciendo el acervo común en el contexto del mundo actual, sus retos y sus conflictos desde una perspectiva sistémica y global.	
3.1	CE.3	Conocer los Objetivos de Desarrollo Sostenible, realizando propuestas que contribuyan a su logro, aplicando métodos y proyectos de investigación e incidiendo en el uso de mapas y otras representaciones gráficas, así como de medios accesibles de interpretación de imágenes.	
3.2	CE.3	Entender y afrontar, desde un enfoque ecosocial, problemas y desafíos pasados, actuales o futuros de las sociedades contemporáneas teniendo en cuenta sus relaciones de interdependencia y ecodependencia.	
3.3	CE.3	Utilizar secuencias cronológicas complejas en las que identificar, comparar y relacionar hechos y procesos en diferentes períodos y lugares históricos (simultaneidad, duración, causalidad), utilizando términos y conceptos específicos del ámbito de la Historia y de la Geografía.	
3.4	CE.3	Analizar procesos de cambio histórico y comparar casos de la historia y la geografía a través del uso de fuentes de información diversas, teniendo en cuenta las transformaciones de corta y larga duración (coyuntura y estructura), las continuidades y permanencias en diferentes períodos y lugares.	
4.1	CE.4	Identificar los elementos del entorno y comprender su funcionamiento como un sistema complejo por medio del análisis multicausal de sus relaciones naturales y humanas, presentes y pasadas, valorando el grado de conservación y de equilibrio dinámico.	

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
4.2	CE.4	Idear y adoptar, cuando sea posible, comportamientos y acciones que contribuyan a la conservación y mejora del entorno natural, rural y urbano, a través del respeto a todos los seres vivos, mostrando comportamientos orientados al logro de un desarrollo sostenible de dichos entornos, y defendiendo el acceso universal, justo y equitativo a los recursos que nos ofrece el planeta.	
5.1	CE.5	Conocer, valorar y ejercitar responsabilidades, derechos y deberes y actuar en favor de su desarrollo y afirmación, a través del conocimiento de nuestro ordenamiento jurídico y constitucional, de la comprensión y puesta en valor de nuestra memoria democrática y de los aspectos fundamentales que la conforman, de la contribución de los hombres y mujeres a la misma y la defensa de nuestros valores constitucionales.	
5.2	CE.5	Reconocer movimientos y causas que generen una conciencia solidaria, promuevan la cohesión social, y trabajen para la eliminación de la desigualdad, especialmente la motivada por cuestión de género, y para el pleno desarrollo de la ciudadanía, mediante la movilización de conocimientos y estrategias de participación, trabajo en equipo, mediación y resolución pacífica de conflictos.	
6.1	CE.6	Rechazar actitudes discriminatorias y reconocer la riqueza de la diversidad, a partir del análisis de la relación entre los aspectos geográficos, históricos, ecosociales y culturales que han conformado la sociedad globalizada y multicultural actual, y del conocimiento de la aportación de los movimientos en defensa de los derechos de las minorías y en favor de la inclusión y la igualdad real, especialmente de las mujeres y de otros colectivos discriminados.	
6.2	CE.6	Contribuir al bienestar individual y colectivo a través del diseño, exposición y puesta en práctica de iniciativas orientadas a promover un compromiso activo con los valores comunes, la mejora del entorno y el servicio a la comunidad.	
7.1	CE.7	Reconocer los rasgos que van conformando la identidad propia y de los demás, la riqueza de las identidades múltiples en relación con distintas escalas espaciales, a través de la investigación y el análisis de sus fundamentos geográficos, históricos, artísticos, ideológicos y lingüísticos, y el reconocimiento de sus expresiones culturales.	
7.2	CE.7	Conocer y contribuir a conservar el patrimonio material e inmaterial común, respetando los sentimientos de pertenencia y adoptando compromisos con principios y acciones orientadas a la cohesión y la solidaridad territorial de la comunidad política, los valores del europeísmo y de la Declaración Universal de los Derechos Humanos.	
8.1	CE.8	Adoptar un papel activo y comprometido con el entorno, de acuerdo con aptitudes, aspiraciones, intereses y valores propios, a partir del análisis crítico de la realidad económica, de la distribución y gestión del trabajo, y la adopción de hábitos responsables, saludables, sostenibles y respetuosos con la dignidad humana y la de otros seres vivos, así como de la reflexión ética ante los usos de la tecnología y la gestión del tiempo libre.	
8.2	CE.8	Reconocer las iniciativas de la sociedad civil, reflejadas en asociaciones y entidades sociales, adoptando actitudes de participación y transformación en el ámbito local y comunitario, especialmente en el ámbito de las relaciones intergeneracionales.	

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
9.1	CE.9	Interpretar y explicar de forma argumentada la conexión de España con los grandes procesos históricos de la época contemporánea, valorando lo que han supuesto para su evolución y señalando las aportaciones de sus habitantes a lo largo de la historia, así como las aportaciones del Estado y sus instituciones a la cultura europea y mundial.	
9.2	CE.9	Contribuir a la consecución de un mundo más seguro, justo, solidario y sostenible, a través del análisis de los principales conflictos del presente y el reconocimiento de las instituciones del Estado, y de las asociaciones civiles que	

Geografia i Història

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
2.1	CE.2	Contrastar la informació seleccionada per a comprendre fets històrics, geogràfics i artístics procedent de diferents fonts amb la provinent d'organismes oficials o emissors de prestigi reconegut.	
2.2	CE.2	Identificar i rebutjar prejudicis i estereotips identificant opinions no fonamentades en fets i sabers i comparant-les amb informació obtinguda a partir de fonts fiables.	
2.3	CE.2	Utilitzar la informació que contenen diferents fonts documentals per a explicar fets històrics, geogràfics i artístics relacionant-los amb la seua època.	
2.4	CE.2	Formular i comunicar de manera textual, gràfica o audiovisual conclusions i valoracions pròpies sobre fets històrics, geogràfics i artístics, mostrant un domini adequat dels conceptes i la metodologia de treball d'aquest àmbit de coneixement. QUART CURS	
3.1	CE.3	Construir un relat o una síntesi, cronològicament ordenada, coherent i emprant la terminologia adequada, sobre fets, processos i personatges rellevants del passat i la seua relació amb el present.	
3.2	CE.3	Contextualitzar i valorar decisions preses per persones del passat i/o de contextos socials, polítics i culturals diferents del propi, i debatre sobre els motius de les seues accions.	
3.3	CE.3	Produir opinions i judicis de valor coherents sobre qüestions socials i polítiques del passat i del present, manifestant actituds de tolerància, respecte i interès cap a altres cultures i cosmovisions. QUART CURS	
4.1	CE.4	Identificar els elements definitoris de les identitats individuals i col·lectives més significatives del present establint la seua connexió amb fets del passat.	
4.2	CE.4	Argumentar a favor de les actituds tolerants, respectuoses i d'interès cap a altres identitats, tant individuals com col·lectives.	
4.3	CE.4	Promoure i exercir propostes pràctiques de convivència a l'aula i en el propi entorn social. QUART CURS	
5.1	CE.5	Identificar i descriure les interrelacions entre els grups i les societats humanes i el medi ambient que han donat lloc a problemes i conflictes per l'accés als recursos naturals.	
5.2	CE.5	Explicar les causes de problemes i conflictes territorials i mediambientals, diferenciant i relacionant les diferents variables que hi intervenen.	

Código	CE	Criterio + evidencia y contexto	Instrumento
5.3	CE.5	Plantejar alternatives sostenibles argumentades als problemes i els impactes ocasionats per les activitats humanes. QUART CURS	
6.1	CE.6	Descriure les principals característiques dels diferents models d'organització territorial, política i econòmica.	
6.2	CE.6	Exposar raonadament les desigualtats generades pels models d'organització territorial, política i econòmica i explicar-ne les causes.	
6.3	CE.6	Explicar els principals problemes territorials, polítics i econòmics generats per les desigualtats i com afecten la vida quotidiana de les persones. QUART CURS	
7.1	CE.7	Justificar com les accions personals incideixen directament en els problemes socials rellevants.	
7.2	CE.7	Proporcionar arguments propis, fonamentats en la història i en la geografia, sobre els problemes socials més rellevants, reconeixent la incidència que la seua resolució tindrà en la millora les condicions de vida de les persones.	
7.3	CE.7	Proposar solucions per als problemes basades en arguments històrics i geogràfics i que consideren els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). QUART CURS	
8.1	CE.8	Participar en projectes cooperatius, assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, fent costat a companys i companyes i demostrant empatia.	
8.2	CE.8	Denunciar les situacions injustes i d'exclusió, argumentant a favor del diàleg i la inclusió com a maneres de superar-les.	
8.3	CE.8	Argumentar i aplicar els principis democràtics i el diàleg per a plantejar la resolució dels conflictes, tant en l'àmbit quotidià com a escala global, especialment utilitzant el referent de la construcció històrica de la Unió Europea. QUART CURS	
9.1	CE.9	Identificar les característiques dels elements patrimonials, i relacionar-les amb estils artístics, època històrica i entorn geogràfic.	
9.2	CE.9	Elaborar i exposar propostes argumentades que contribuïsquen a la preservació del patrimoni i la seua valoració, i que el reconeguen com a bé social.	

4. Saberes básicos

Geografía e Historia

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	CE2, CE5	
2	Metodologías de trabajo y vocabulario específico de la Geografía	
3	Identificación y contraste de fuentes de la Geografía Técnicas de análisis e interpretación	
4	La representación geográfica del espacio terrestre Orientación y escalas. Interpretación y elaboración de mapas, imágenes y representaciones gráficas	
5	Técnicas básicas de búsqueda y tratamiento de la información geográfica mediante las TIC SUB-BLOQUE DE FUNDAMENTOS DE LA GEOGRAFÍA	
6	Distribución de la población mundial. Áreas de concentración y despoblación	
7	Población	
8	Crecimiento poblacional y movimientos migratorios Estructura por edades de la población. Regímenes demográficos	
9	La población española. Evolución y distribución Contrastes regionales. La población de la Comunitat Valenciana	
10	SUB-BLOQUE DE GEOGRAFÍA POLÍTICA CE2, CE4, CE6, CE8	
11	Geografía política de las sociedades. El Estado-nación como entidad político-territorial. Estructura política del Estado español	
12	Integración económica, monetaria y ciudadana. El Estado del Bienestar en Europa y las instituciones europeas	
13	Las formas de organización política. Democracia frente a autoritarismo	
14	Los paisajes del sector primario en el mundo rural	

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
15	El sector secundario y el espacio industrial. Recursos energéticos y aprovechamiento de la energía	
16	El sector terciario y el avance de la terciarización. Redes de transporte y comunicación y espacios turísticos	
17	Repercusiones de las actividades económicas	
18	Sostenibilidad y repercusiones medioambientales de las actividades económicas	
19	Los sistemas económicos. Economías de mercado y economías centralizadas	
20	El reparto desigual de la riqueza mundial. Globalización y dependencia. El Índice de Desarrollo Humano (IDH) y los Objetivos de Desarrollo Sostenible (ODS)	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Metodologías de trabajo y vocabulario específico historiográfico	
2	Identificación y contraste de fuentes de la Historia Técnicas de análisis e interpretación historiográfica	
3	Ubicación espacial y temporal de los hechos históricos. El cómputo actual del tiempo histórico en la historiografía Cronología y periodización	
4	Técnicas básicas de búsqueda y tratamiento de la información histórica mediante las TIC SUB-BLOQUE DE PREHISTORIA Y PRIMERAS	
5	Renacimiento. Humanismo y crisis religiosa. Reforma y Contrarreforma. El fortalecimiento del poder monárquico en Europa	
6	La expansión mundial europea. La colonización de América	
7	La revolución científica. El siglo de las Luces: absolutismo monárquico e Ilustración	
8	Crisis del Antiguo Régimen. La Revolución Francesa, otras revoluciones liberales y sus repercusiones SUB-BLOQUE DE HISTORIA CONTEMPORÁNEA	
9	CE1, CE2, CE3, CE4, CE9 El siglo XIX	

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
10	Revolución industrial e industrialización: cambios socioeconómicos en Europa a inicios del siglo XIX	
11	Liberalismo y nacionalismo. Revoluciones y nuevos estados nacionales en la Europa del siglo XIX	
12	La segunda Revolución industrial. El Imperialismo colonial	
13	La construcción y consolidación del Estado liberal en España. Sociedad y economía de la España del siglo XIX	
14	El siglo XX	
15	La crisis de la Restauración en España, la dictadura y la II República	
16	Causas y consecuencias de la Primera Guerra Mundial. La Revolución rusa	
17	La Europa de Entreguerras y la crisis del 29. Causas y consecuencias de la Segunda Guerra mundial. El Holocausto	
18	El mundo tras la Segunda Guerra Mundial: La "Guerra Fría" y la descolonización de Asia y África	
19	El proceso histórico de construcción de la Unión Europea	
20	La Guerra Civil y la dictadura franquista	
21	La Transición. La España de la democracia. La memoria democrática	
22	El movimiento feminista: las cuatro olas de la lucha por la igualdad de género. Mujeres de la historia moderna y contemporánea	
23	El mundo tras la caída del muro de Berlín. El siglo XXI	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Metodologías de trabajo y vocabulario de la Historia del arte	
2	Identificación y contraste de fuentes de la Historia del arte. Técnicas de análisis e interpretación SUB-BLOQUE DEL ARTE DE LA ANTIGÜEDAD Y DE LA EDAD MEDIA	
3	CONTEMPORÁNEA CE1, CE2, CE3, CE4, CE9	

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
4	El arte renacentista italiano. Principales características y obras más representativas	
5	El arte barroco en Europa. Principales características y obras más representativas	
6	Arte de los siglos XVIII y XIX. Academicismo frente a Romanticismo	
7	La ruptura de la tradición artística: el impresionismo y las vanguardias históricas	
8	Movimientos artísticos posteriores a la Segunda Guerra Mundial	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	Aprovechamiento crítico de las técnicas de alfabetización informacional en geografía e historia	
2	Hábitos democráticos. Ejercicio de los derechos y deberes de la ciudadanía. Instrumentos para la resolución pacífica de conflictos. Defensa y práctica activa	
3	Detección y rechazo de las situaciones sociales inicuas e injustas en el mundo actual y en la historia moderna y contemporánea	
4	Hábitos personales de vida y consumo para el compromiso con los Objetivos de Desarrollo Sostenible	
5	Las bases de la solidaridad internacional. La cooperación y la ayuda al desarrollo	
6	La resiliencia y la práctica de la tolerancia activa. Los valores del europeísmo y la ciudadanía europea	
7	La puesta en valor y disfrute del patrimonio como bien social e identitario Las	

Geografía i Història

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	CE2, CE5	
2	Metodologies de treball i vocabulari específic de la geografia	

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
3	Identificació i contrast de fonts de la geografia. Tècniques d'anàlisi i interpretació	
4	La representació geogràfica de l'espai terrestre. Orientació i escales. Interpretació i elaboració de mapes, imatges i representacions gràfiques	
5	Tècniques bàsiques de cerca i tractament de la informació geogràfica mitjançant les TIC SUB-BLOC DE FONAMENTS DE LA GEOGRAFIA FÍSICA	
6	Distribució de la població mundial. Àrees de concentració i despoblació	
7	Població	
8	Creixement poblacional i moviments migratoris. Estructura per edats de la població. Règims demogràfics	
9	La població espanyola. Evolució i distribució. Contrastos regionals. La població de la Comunitat Valenciana	
10	Geografia política de les societats. L'estat-nació com a entitat políticoterritorial. Estructura política de l'Estat espanyol	
11	Integració econòmica, monetària i ciutadana. L'estat del benestar a Europa i les institucions europees	
12	Les formes d'organització política. Democràcia davant d'autoritarisme SUB-BLOC DE GEOGRAFIA ECONÒMICA	
13	Els paisatges del sector primari en el món rural	
14	El sector secundari i l'espai industrial. Recursos energètics i aprofitament de l'energia	
15	El sector terciari i l'avanç de la terciarització. Xarxes de transport i comunicació i espais turístics	
16	Repercussions de les activitats econòmiques	
17	Sostenibilitat i repercussions mediambientals de les activitats econòmiques	
18	Els sistemes econòmics. Economies de mercat i economies centralitzades	

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
19	El repartiment desigual de la riquesa mundial. Globalització i dependència. L'índex de desenvolupament humà (IDH) i els	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	CE1, CE2	
2	Metodologies de treball i vocabulari específic historiogràfic	
3	Identificació i contrast de fonts de la Història. Tècniques d'anàlisi i interpretació historiogràfica	
4	Ubicació espacial i temporal dels fets històrics. El còmput actual del temps històric en la historiografia. Cronologia i periodització	
5	Tècniques bàsiques de cerca i tractament de la informació històrica mitjançant les TIC	
6	CE1, CE2, CE3, CE4, CE9	
7	Renaixement. Humanisme i crisi religiosa. Reforma i Contrareforma. L'enfortiment del poder monàrquic a Europa	
8	L'expansió mundial europea. La colonització d'Amèrica	
9	La revolució científica. El segle de les llums: absolutisme monàrquic i Il·lustració	
10	Crisi de l'Antic Règim. La Revolució Francesa, altres revolucions liberals i les seues repercussions SUB-BLOC D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA	
11	CE1, CE2, CE3, CE4, CE9 El segle XIX	
12	Revolució Industrial i industrialització: canvis socioeconòmics a Europa a l'inici del segle XIX	
13	Liberalisme i nacionalisme. Revolucions i nous estats nacionals a l'Europa del segle XIX	
14	La segona Revolució Industrial. L'imperialisme colonial	
15	La construcció i la consolidació de l'estat liberal a Espanya Societat i economia de l'Espanya del segle XIX	
16	La crisi de la Restauració a Espanya, la dictadura i la Segona República	

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
17	Causes i conseqüències de la Primera Guerra Mundial. La Revolució Russa	
18	L'Europa d'entreguerres i la crisi del 29. Causes i conseqüències de la Segona Guerra Mundial. L'Holocaust	
19	El món després de la Segona Guerra Mundial: la guerra freda i la descolonització d'Àsia i Àfrica	
20	El procés històric de construcció de la Unió Europea	
21	La Guerra Civil i la dictadura franquista	
22	La Transició. L'Espanya de la democràcia. La memòria democràtica. ++	
23	El moviment feminista: les quatre onades de la lluita per la igualtat de gènere. Dones de la història moderna i contemporània	
24	El món després de la caiguda del mur de Berlín. El segle XXI	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
1	CE1, CE2, CE3, CE9	
2	Metodologies de treball i vocabulari de la història de l'art	
3	Identificació i contrast de fonts de la història de l'art	
4	CONTEMPORÀNIA CE1, CE2, CE3, CE4, CE9	
5	L'art renaixentista italià. Característiques principals i obres	
6	L'art barroc a Europa. Característiques principals i obres més representatives	
7	Art dels segles XVIII i XIX. Academicisme enfront de Romanticisme	
8	La ruptura de la tradició artística: l'impressionisme i les avantguardes històriques	
9	Moviments artístics posteriors a la Segona Guerra Mundial	

Saberes básicos del decreto

#	Saber oficial	Resumen claro y actividad de aula
---	---------------	-----------------------------------

1	Aprofitament crític de les tècniques d'alfabetització informacional en geografia i història	
2	Hàbits democràtics. Exercici dels drets i els deures de la ciutadania. Instruments per a la resolució pacífica de conflictes. Defensa i pràctica activa	
3	Detecció i rebutjament de les situacions socials iniquès i injustes en el món actual i en la història moderna i contemporània SUB-BLOC DE SOSTENIBILITAT	
4	Hàbits personals de vida i consum per al compromís amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible	
5	Les bases de la solidaritat internacional. La cooperació i l'ajuda al desenvolupament SUB-BLOC D'IDENTITAT I PATRIMONI	
6	La resiliència i la pràctica de la tolerància activa. Els valors de l'uropeisme i la ciutadania europea	
7	La valoració i el gaudi del patrimoni com a bé social i identitari	

5. Rúbrica orientativa 1-4

Nivel	Descriptor	Uso docente
1	Inicial: evidencia incompleta o con errores de base.	Refuerzo guiado y nueva evidencia breve.
2	En proceso: cumple parte del criterio con ayuda o imprecisiones.	Feedback específico y práctica focalizada.
3	Adecuado: cumple el criterio con autonomía suficiente.	Consolidación y transferencia.
4	Excelente: domina, justifica y transfiere el criterio.	Ampliación o reto competencial.

Este documento es una ayuda de trabajo generada por Corrigiendo.es a partir de datos curriculares oficiales estructurados y de un enriquecimiento didáctico sintetizado con IA (Gemini). Revisa siempre la normativa vigente de tu administración educativa antes de incorporarlo literalmente a documentos administrativos del centro.